

exhibeamus, excitetur noster affectus ad subiiciendum se Deo; quia connaturale est nobis ut per sensibilia ad intelligibilia procedamus » (1).

Affectus. O cor amantissimum Iesu, adorandis Filii Dei perfectionibus amabilissimas Filii hominis perfectiones ineffabili modo coniungens! Tu cordium omnium nobilissimum, generosissimum, latissimum, liberalissimum, magnificentissimum simulque mitissimum, humillimum, purissimum, innocentissimum, patientissimum, misericordia exuberantissimum, denique ardentissima erga nos caritate plenissimum. Tibi gratias immensas ago pro tua in me et in omnes homines dilectione, innumerisque in nos collatis beneficiis. Me tibi arctissime coniungo; te toto cordis affectu, tenerrimoque praecordiorum sensu complector et amo. Me tibi totum devoceo, mea-que omnia tibi committo (2).

Deprecatio. Omnipotens sempiternae Deus, respice in cor dilectissimi Filii tui et in laudes et satisfactiones, quas in nomine peccatorum tibi persolvit, iisque, misericordiam tuam petentibus, tu veniam concede placatus in nomine eiusdem Filii tui Iesu Christi, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus (3).

(1) D. THOM. 2^a-2^{ae}, q. LXXXIV, art. 2.

(2) Ex P. GALLIFET, *Exercitium amoris ad Cor Iesu*.

(3) Deprecatio litaniarum recentiorum.

CONCIO II.

THEMA: Quod in ea natum est de Spiritu Sancto est.

(Matth. c. I, v. 20).

IDEA CONCIONIS

PROP. Cor Iesu admirandum, quia fuit in sinu Virginis Matris a Spiritu Sancto formatum.

DIVISIO. Cor Iesu est mirabile: I quia formatum a Spiritu Sancto; II quia prodigiose formatum; III quia formatum in utero Virginis. Seu brevius: causa, locus, modus formationis Cordis Iesu.

PARS. I. Causa fuit Spiritus Sanctus, quia *a*) opus amoris; *b*) quia ex sola gratia; *c*) quia ad plenam Sanctificationem Eius, qui concipiebatur.

PARS. II. Modus fuit mirabilis: quia *a*) formatum in instanti; *b*) in instanti animatum; *c*) in instanti a Verbo assumptum.

PARS. III. Quoad locum haec formatio fuit mirabilis: quia *a*) sumptum de Adam; *b*) formatum in femina; *c*) natum ex Virgine.

Prodigium per antonomasiam vocat Ieremias conceptionem corporis Christi: « creavit Dominus novum super terram; femina circumdabit virum » (1); tum quia a saeculo non est auditum, tum quia caetera prodigia, etsi magna, etsi multa, nequeunt huic conceptioni Christi de Spiritu Sancto coaequari, tum denique quia in uno plura complectuntur. « Novum hoc multa nova et mira complectitur » (2). Nam Verbum aeternum humanatum est in tempore absque vera et intrinseca Deitatis mutatione. Tres divinae personae una et eadem potentia et actione confecerunt Incarnationis mysterium, et quamvis unam et eandem habeant essentiam et sint inseparabiles ad

(1) C. XXXI, v. 22.

(2) S. BERN. *Serm. Vigil. Nativ.*

invicem, attamen solus Filius humanam assumpsit naturam. Duae naturae, infinite ad invicem distantes, eadem hypostasi subsistunt et uniuntur in persona Verbi, atque ex hac unione constituitur Christus. Unio hypostatica est inseparabilis. Duae naturae, divina scilicet et humana, in persona Verbi uniuntur absque ulla confusione. Utraque natura, in Christo personaliter unita, conservat perfectiones et qualitates sibi proprias. Ratione unionis hypostaticae est inter naturam divinam et humanam communicatio idiomatum in Christo in concreto, siquidem quae Deo sunt propria, homini tribuuntur; et e converso, quae ad hominem pertinent, tribuuntur Deo (1). Plurima alia complectitur tam ex parte matris concipientis, quam ex parte prolis conceptae, quae hic omittimus (2). Quorum pene omnium miraculorum ratio fuit unio duarum naturarum in persona Verbi.

Ergo sacratissimum Cor Iesu est velut compendium eorum omnium; propter quod, cum in primo instanti suae formationis iam pene omnia locum habuissent, hinc summa exurgit altitudo huius divinissimi operis, maximi inter opera Dei, et hinc pariter ratio et causa, qua admirandum Cor tam prodigiose formatum. Hanc ideo constituo propositionem.

Propositio. *Cor Iesu admirandum, quia fuit in sinu Virginis Matris a Spiritu Sancto formatum.*

Quia agitur hic de Corde Iesu physico, seu reali, et de eius mirabili formatione in utero Virginis virtute Spiritus Sancti, triplici sub capite hanc mirabilem formationem considerare debemus, eadem verba deprecationis Litaniarum sequentes.

Divisio. Est Cor: I. *Mirabile, quia formatum a Spiritu Sancto;* II. *Mirabile, quia prodigiose formatum;* III. *Mirabile, quia formatum in utero Virginis.* Brevius: *causa, modus, locus formationis Cordis Iesu.*

(1) *Tertullianus praedicans*, Concion. I, tom. I in principio.

(2) Vide CORNELIUM A LAPIDE, *Tesoros*, tom. III, pag. 12, *De Incarnatione.*

PARS I. — CAUSA.

Quamvis formatio Cordis Iesu, sicut et totius humanitatis Eius, sit opus commune toti Trinitati, quia opus ad extra, tamen attribuitur Spiritui Sancto, triplici ratione, iuxta D. Thomam (1).

a) Prima est consideratio causae Incarnationis ex parte Dei. Incarnatio enim ex parte Dei nullam aliam habet causam nisi amorem, dicente D. Ioanne: « Sic Deus dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret » (2); est enim maximum amoris divini argumentum, Filium carnem assumere in utero virginali. Cum ergo Spiritus Sanctus sit amor Patris et Filii, convenienter ipsi haec formatio tribuitur. Nunc autem, si Spiritui Sancto attribuitur, quia est amor, totius corporis Christi formatio, a fortiori huic Summo Amori tenemur tribuere appropriatam formationem sacratissimi Cordis Iesu, quod natum erat, ad modum signi sensibilis, ut summum Dei amorem hominibus patefaceret.

b) Altera ratio sumitur a consideratione causae Incarnationis ex parte naturae assumptae. Per Incarnationem enim natura humana fuit assumpta a Verbo in unitatem personae, non ex aliquibus meritis, sed ex sola gratia. Gratia autem Spiritui Sancto attribuitur, dicente Apostolo: « Divisiones gratiarum sunt; idem autem Spiritus » (3).

Ergo a fortiori Spiritui Sancto venerari debemus attributam formationem sanctissimi Cordis Iesu, a quo, velut a fonte copiosissimo, fluere in omnes homines debebant rivuli gratiarum; propter quod S. Petrus Damianus vocat illud « Dei thesaurum et vitae fontem, coeleste gazophilatium et aerarium ».

c) Tertia ratio est ex parte plenae sanctificationis eius qui concipiebatur. Nam per Spiritum Sanctum homines san-

(1) Part. III, q. XXXII, a. 1.

(2) C. III, v. 16.

(3) 1^a ad Cor. cap. XII, v. 4.

ctificantur et filii Dei efficiuntur, ut dicit Apostolus: « Ipse est Spiritus sanctificationis (1). Quoniam estis filii Dei, misit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra, clamantem: Abba, Pater » (2).

Nunc autem, quia terminus Incarnationis fuit illud, quod concipiebatur Sanctum atque Filium Dei efficere, et non sicut caeteri homines, qui sanctificantur et efficiuntur filii Dei adoptivi, sed ita sanctificatum efficere ut esset Filius Dei naturalis, congruenter formatio corporis Christi Spiritui Sancto attribuitur. Haec autem plena sanctificatio, quamvis totam Christi humanitatem ditaret, specialius de Corde suo praedicatur, non solum quia cor, metaphorice et moraliter sumptum, omnimodam animae Eius excellentiam includit, sed etiam quia physice consideratum, est particeps super alia corporis membra praestantiae animae, cui intime coniungitur.

PARS II. — MODUS.

Virgini interroganti: « quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? », respondit Arcangelus: « Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi » (3). Super quae verba ita S. Chrisostomus loquitur: « Quaevis quomodo fieri possit ut salva virginitate concipias et parias? Scito id Spiritus Sancti desuper in te novo et incomprehenso modo venientis virtute et efficacia, viri generationem supplente, admirabiliter perficiendum ». Ergo et admirabilis formatio Cordis Iesu quoad modum, quia: a) formatum in instanti. Duplici ratione, iuxta D. Thomam. Prima propter virtutem infinitam Spiritus Sancti, hoc Cor in utero Virginis efformantis; est enim proprium agentis virtutis infinitae in instanti materiam disponere ad debitam formam suscipiendam. Secundo ex parte personae Filii, cuius Cor formabatur; non enim decebat Eum Cor assumere nisi perfecte formatum. Si autem fuisset aliquod tem-

(1) *Ad Rom.* cap. I, v. 4.

(2) *Ad Galat.* cap. IV, v. 6.

(3) *Luc.* cap. I, v. 35.

poris intermedium inter conceptionem et perfectam formationem, non posset tota conceptio attribui Filio Dei, quae non attribuitur Ei nisi ratione assumptionis. Ideo dicit Gregorius: « Angelo nuntiante et Spiritu Sancto adveniente, mox Verbum in utero, mox intra uterum Verbum caro » (1).

b) Quia in primo instanti fuit hoc Cor animatum. « Simul caro, simul Verbi Dei caro; simul caro animata anima rationali et intellectuali » ait Sanctus Damascenus (2). Verbum enim assumpsit carnem mediante anima; non quod anima esset medium temporis, nam integram humanam naturam assumpsit in instanti, sed medium secundum gradum dignitatis; anima enim est medium inter Deum et carnem. Et etiam secundum ordinem causalitatis anima est aliquo modo causa carnis uniendae Filio Dei. Non enim esset assumptibilis nisi per ordinem quem habet ad animam rationalem, propter quam haec caro est caro humana (3).

Ideo Augustinus « Ipsa magnitudo divinae virtutis animam sibi rationalem et per eandem corpus humanum, totumque omnino hominem in melius mutandum coaptavit » (4).

c) Quia in primo instanti fuit hoc Cor a Verbo assumptum. « Firmissime tene et nullatenus dubites, carnem Christi non fuisse conceptam in utero Virginis, priusquam susciperetur a Verbo » (5). Incarnatio enim est divinae et humanae naturae unio in Verbo, unitate hypostasis. Quae quidem hypostasis, si per aliquod tempus fuisset alia ab hypostasi Verbi, oporteret quod vel destrueretur a Verbo, vel Ei adhaereret. Primum autem non fuit conveniens; secundum, Fidei adversatur (6).

(1) *Moral.* lib. 18, cap. XXVII.

(2) *De orthodoxa fide* lib. 3, cap. II.

(3) *Summa D. THOM.* p. III, q. VI, art. 1.

(4) *In Epist. ad Volussianum* 136, a. 3.

(5) AUGUSTINUS (FULGENTIUS) lib. *De fide ad Petrum*, cap. XVIII.

(6) D. THOM. *Summa Theol.* p. III, q. XXXIII, art. 3.

PARS III. — Locus.

Restat nobis locum, in quo sacratissimum Cor Iesu fuit formatum, admirari; sermonem enim de Corde physico agimus.

a) Et primo; quia sumptum de Adam. Cor enim Iesu est Cor hominis Christi, qui, sicut natura divina est verus Deus, ita natura humana est verus homo. De ratione autem humanitatis est quod ab Adam procedat, qui est secundum naturam caput omnium et origo; et ideo: « nusquam angelos apprehendit, sed semen Abrahae apprehendit » (1), id est, semen sumptum ex Adam; semen namque Abrahae semen Adam erat.

Deinde; Verbum hoc Cor assumpsit, ut esset fons sanguinis mundum purgaturi, et Deo Patri reconciliaturi. Natura autem humana et purgatione et reconciliatione indigebat ex hoc, quod ab Adam procedit, in quo omnes peccaverunt. Ideo convenienter, ut malum totius humanitatis curaret et remedia praebere, sumpsit Cor ex semine Adam (2).

b) Denique formatum in femina, triplici ratione. Prima: ut totam humanam naturam nobilitaret. Sicut enim oportebat ut vir opus redemptionis susciperet, quia sexus nobilioris est; ita hunc virum de femina nasci, ut liberatio feminei sexus inciperet ex hoc, quod in femina Redemptor formabatur. Secundo ut veritas Incarnationis adstrueretur. « Si omnipotens Deus hominem ubicumque formatum, non ex materno utero crearet, sed repentinum inferret aspectibus, nonne opinionem confirmaret erroris, nec hominem verum suscepisse ullo modo crederetur? et dum omnia mirabiliter facit, auferret quod misericorditer fecit? Nunc vero inter Deum et hominem ita mediator apparuit, ut in unitate personae copulans utramque naturam, et solita sublimaret insolitis, et insolita temperaret

(1) *Ad Hebr.* cap. II, v. 16.

(2) D. THOM. *Summa Theol.* p. III, q. XXXI, art. 1.

solitis » (1). Tertio ut diversitas formationis compleretur. Adam enim fuit a Deo formatum sine viro et femina, Eva ex viro sine femina; caeteri homines ex viro et femina nascuntur. Restabat ut quis in femina tantum formaretur. Quod quidem Verbum fecit corpus sumendo ex Maria Virgine (2).

c) Et ideo natum ex Virgine. In hoc enim mysterio plura et secundum naturam et ultra naturam inveniuntur. Sicut enim secundum naturam est quod illud Cor formaretur ex matre, id est, ex substantia matris et ab ea nasceretur, ita supra naturam est quod in Virgine formaretur et ex ea nasceretur. « Habet autem hoc naturalis conditio, quod in generatione animalis foemina materiam ministret; ex parte autem maris sit principium activum in generatione, sicut probat Philosophus in libro I de Generatione; femina autem, quae ex mare concipit, non est virgo. Et ideo ad supernaturalem modum generationis Christi pertinet quod activum principium in generatione illa fuerit virtus supernaturalis divina » (3). Et propter hoc legitur (4): « Inventa est in utero habens de Spiritu Sancto » id est, « non de Spiritu Sancti substantia quasi Christi pater fuerit, sed eius virtute in castissimo Virginis utero formatum infantis Iesu corpus, ex ipsius Deiparae Virginis substantia, ut qui consubstantialis erat aeterno Patri secundum Divinitatem, consubstantialis fieret et nobis secundum humanitatem » (5).

Et ideo Cor Iesu valde mirandum quia conceptum in Virgine; tunc enim adimpletum est quod dictum est per prophetam: *Ecce Virgo concipiet*. Huius dignitatis Virginis Matris concipientis, quae de fide est contra Ebionitas et Cerinthum, convenientiam probat D. Thomas propter quatuor: primo ne dignitas Dei Patris mittentis transferretur in alium; secundo ut servaretur proprietas Verbi missi, quod absque cor-

(1) AUGUST. *Epist. ad Volussian.* 137.

(2) *Summa D. THOM* p. III, q. XXXI, art. 4.

(3) Div. THOM. loc. cit. art. 5.

(4) MATH. cap. I, v. 18.

(5) NATAL ALEX. in hunc locum.

ruptione cordis concipitur; tertio ut dignitas humanitatis Christi servaretur, per quam peccatum mundi tolli debebat; et quarto propter finem Incarnationis, qui erat, ut homines nascerentur, *non ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo*, id est, ex ipsa virtute Dei (1).

Et sicut in Virgine, ita ex Virgine natum: *Ecce virgo pariet filium* (2); id est, ex clauso utero matris hic filius egredietur, ut quae virgo fuit concipiendo, esset virgo prolem in lucem edendo. Cuius quidem mysterii convenientiam D. Thomas probat tum ex parte eius, qui nascebatur, Verbum nempe Dei, quod quidem absque corruptione ex corde procedit; tum ex parte effectus Incarnationis, qui erat corruptionem tollere; tum denique ex parte matris, cuius honorem non decebat minuere illum, qui parentes honorandos praecipere veniebat (3). Unde dicendum est omnia ista facta esse virtute divina; propter quod ait D. Augustinus « moli corporis, ubi Divinitas erat, ostia clausa non obstiterat; Ille quippe non eis apertis intrare potuit, quo nascente virginitas matris inviolata permansit » (4).

Consequentia. Est ergo valde admirandum Cor carneum Iesu, in cuius formatione Spiritus Dei tot tantaque mirabilia est operatus. Si caeteris in rebus magnitudinem, ordinem, perfectionem ac pulchritudinem sigillatim considerantes admiramur, a fortiori nobis mirabile est Cor Iesu in quo sunt hae perfectiones a primo instanti, sed summo modo admirabile et admirandum apparet. Si gloriam angelorum ac gratiam sanctorum, quantumvis eminentissimorum contemplandam nobis proposuerimus, huius gratiae ac gloriae plenitudine a primo instanti Cor Iesu fruebatur. Si ad altissima Dei nequit homo sua mente conscendere, si impos coarctandi limitibus infinitum, exhinc iam poterit admirari altissima divi-

(1) D. THOM. *Summa Theol.* p. III, q. XXVIII, art. 2.

(2) ISAI. cap. VII, v. 14.

(3) D. THOM. loco cit., art. 2.

(4) *In Ioan.* trac. 121.

nitatis descendencia in humilia humanitatis, et admirari nescia finium veluti in isto Corde contracta, nam « ingreditur haec infima Iesus Christus, novo ordine, nova nativitate. Novo ordine, quia invisibilis in suis, visibilis factus est in nostris; incomprehensibilis voluit comprehendi; ante tempora manens, voluit esse ex tempore; universalis Dominus, formam servilem suscepit; impassibilis Deus, non dedignatus est homo esse passibilis; et immortalis, mortis legibus subiaceret. Nova autem nativitate genitus est, conceptus a Virgine, natus ex Virgine, sine paternae carnis concupiscentia, sine maternae integritatis iniuria » (1).

Affectus. « O suavitatem, o gratiam, o amoris vim! Summus omnium, imus factus est omnium. Quis hoc fecit? Amor dignitatis nescius, dignatione dives, affectu potens, suavis efficac. Quid violentius? Triumphat de Deo amor, ut scias amoris fuisse, quod plenitudo effusa est, quod altitudo aequata est, quod singularitas associata est » (2).

O Cor admirabilissimum! Tu Cor Redemptoris nostri, Amici nostri, Fratris nostri, Patris nostri, Sponsi animarum nostrarum. Tu immaculatae Virginis Matris nostrae purissimo sanguine formatum. Tu principium vitae humanae amantissimi Servatoris. Tu causa et origo pretiosi illius sanguinis, quo redempti sumus (3).

Deprecatio. In mentibus nostris quaesumus, Domine, verae fidei sacramenta confirma; ut, qui conceptum de Virgine Deum verum et hominem confitemur, per eius salutiferae resurrectionis potentiam ad aeternam mereamur pervenire laetitiam. (Ex Missa de Annuntiatione).

(1) S. LEO. Serm. 2 de Nativ.

(2) D. BERN. Serm. 46 in Cant.

(3) GALLIFET. Exercit. laudis et adorationis.

